

Szász Gábor

*Az agrometeorológia
kihívásai és helyzete
Magyarországon*

„A tudomány fejlődése sokkal inkább függ a gyakorlat állásától és szükségleteitől, mint az agrotechnika fejlődése a tudománytól.”

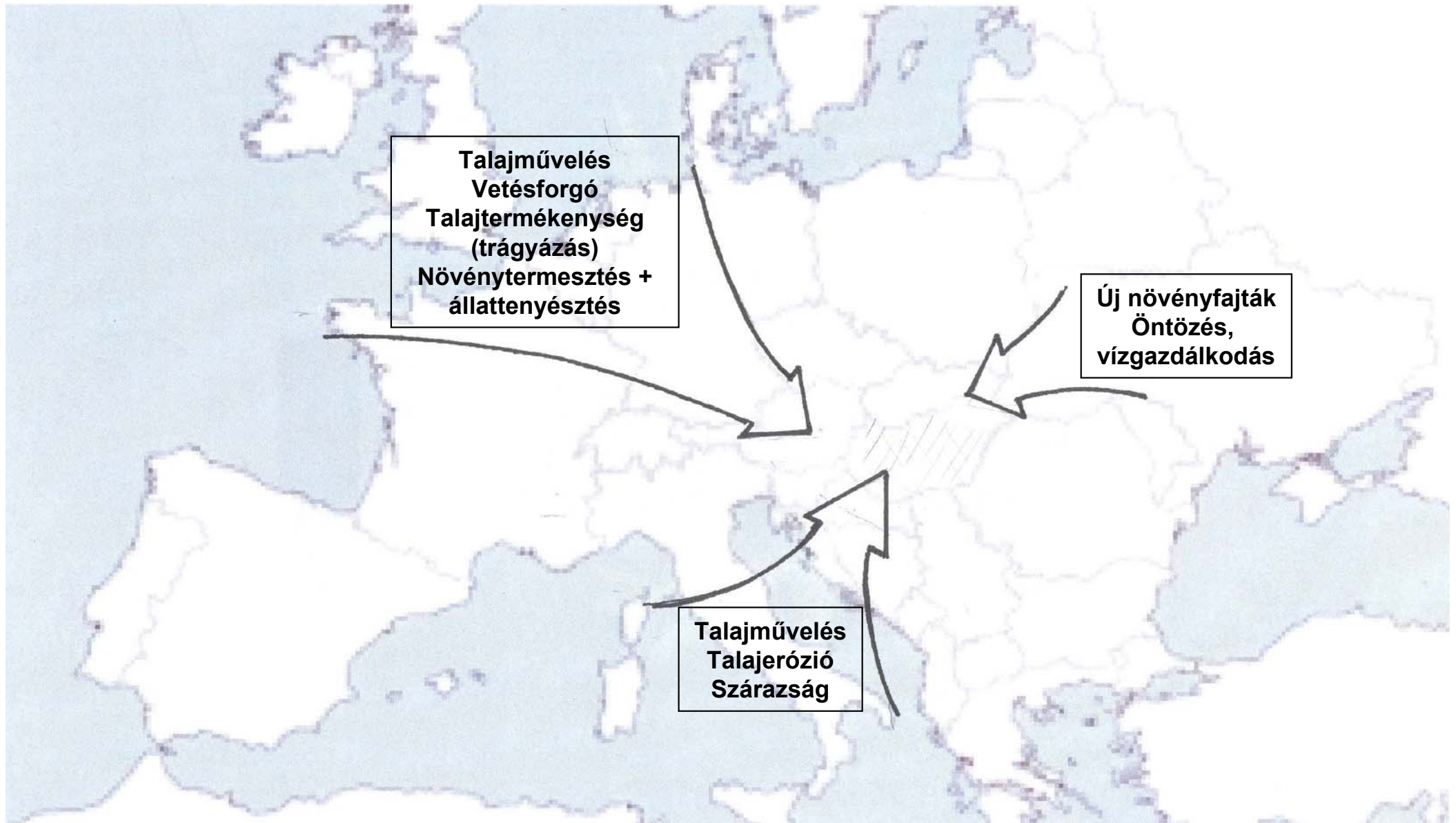
„Ahhoz, hogy az agrotechnikát valóban okszerűen és eredményesen tervezzük, mindenek előtt a természeti adottságainkat, tehát a talajt, az éghajlatot és az időjárás hatásait, majd pedig a növények különleges igényeit ezekkel szemben, valamint az érvényesülő biológiai törvényszerűségeket kell ismernünk.”

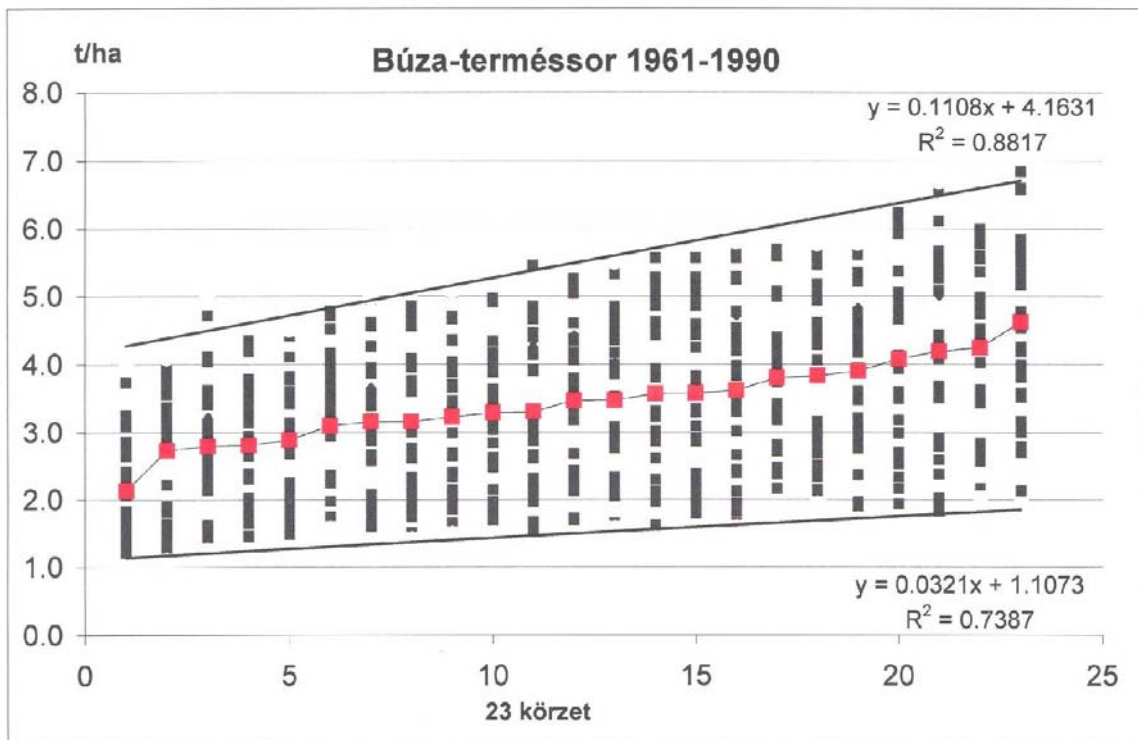
Kreybig L. (1953)

„Az agrometeorológia tudományának célja a lehetőségek szerint egzakt módon leírni és rendszerezni azokat a kapcsolatokat és kölcsönhatásokat, amelyek a levegő állapota, a különböző légköri folyamatok, a mezőgazdasági tevékenység és a termelés tárgyának, a növényeknek és az állatoknak az állapotváltozásai, valamint a termelés szervezése és irányítása között fennállnak.”

Szász G. (1988)

A modern mezőgazdaság fejlődésdinamikájának területi elrendeződése

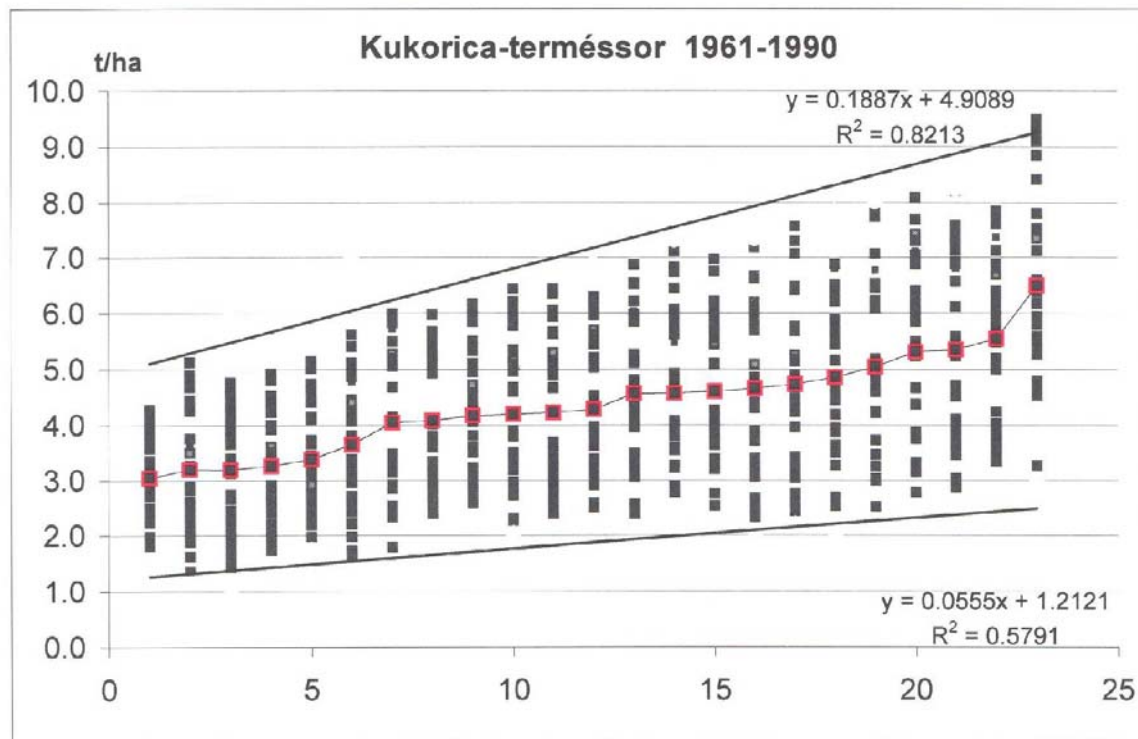

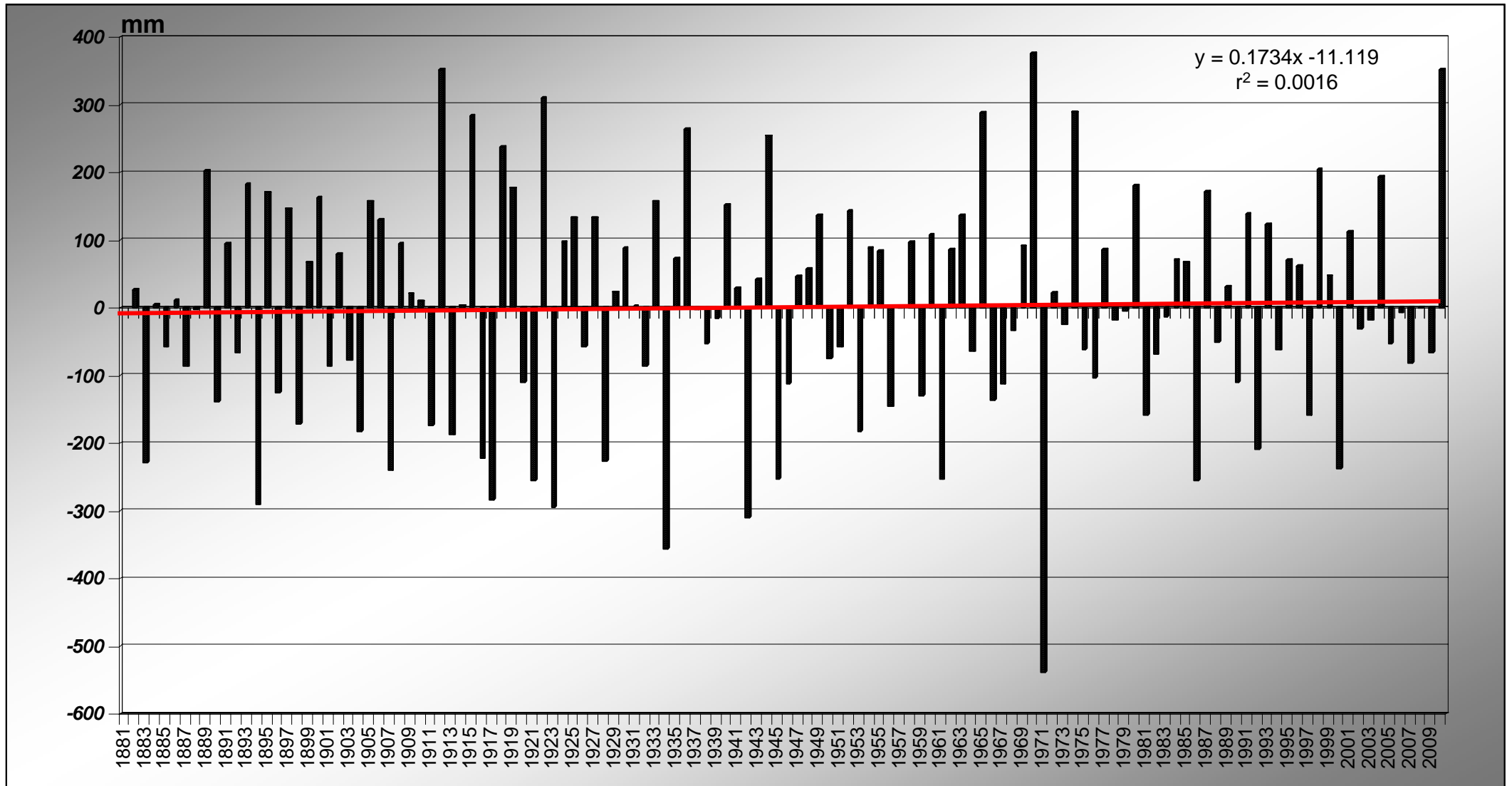
A búza- és kukorica-terméssor
értékhatára

30 éves (1961-90) időszakra

23 termesztési körzetből

Az egymást követő évek csapadékösszege közötti eltérések 1881-2010. Debrecen

Vízellátottsági együttható:

$$VE = \left[\frac{1}{F} \cdot C_s (XII - V) \cdot \frac{10 \cdot \sum C_s (VI - VIII)}{0,2 \cdot \sum T (VI - VIII)} \right] \cdot \frac{67}{RN}$$

Az alacsony vízellátottság relatív gyakorisága

Állomás	Vízellátottság átlaga (1882-1992)	Átl. talajnedv. mm/m	VE ≤ 20 * (1882-1959)	VE ≤ 20 * (1961-1992)	Δ VE ≤ 20
Sopron	43,8	230	10,2	12,5	+2,3
Szombathely	41,5	225	3,8	9,4	+5,6
Zalaegerszeg	45,8	235	3,8	0,0	-3,8
Keszthely	39,7	218	10,2	15,6	+5,4
Magyaróvár	32,7	190	16,6	25,0	+8,4
Pápa	35,0	200	19,2	25,0	+5,8
Pécs	36,6	210	12,8	9,4	-2,6
Baja	31,0	195	19,2	18,8	-0,6
Kalocsa	28,4	190	28,2	21,9	-6,3
Kecskemét	24,9	165	34,6	37,5	+2,9
Szeged	24,5	160	33,3	50,0	+16,7
Szarvas	24,6	105	30,7	50,0	+19,3
Túrkeve	26,7	175	29,4	37,5	+8,1
Debrecen	31,1	185	23,0	25,0	+2,0
Nyíregyháza	31,7	185	14,1	40,6	+26,5
Budapest	29,5	180	21,8	31,3	+9,5

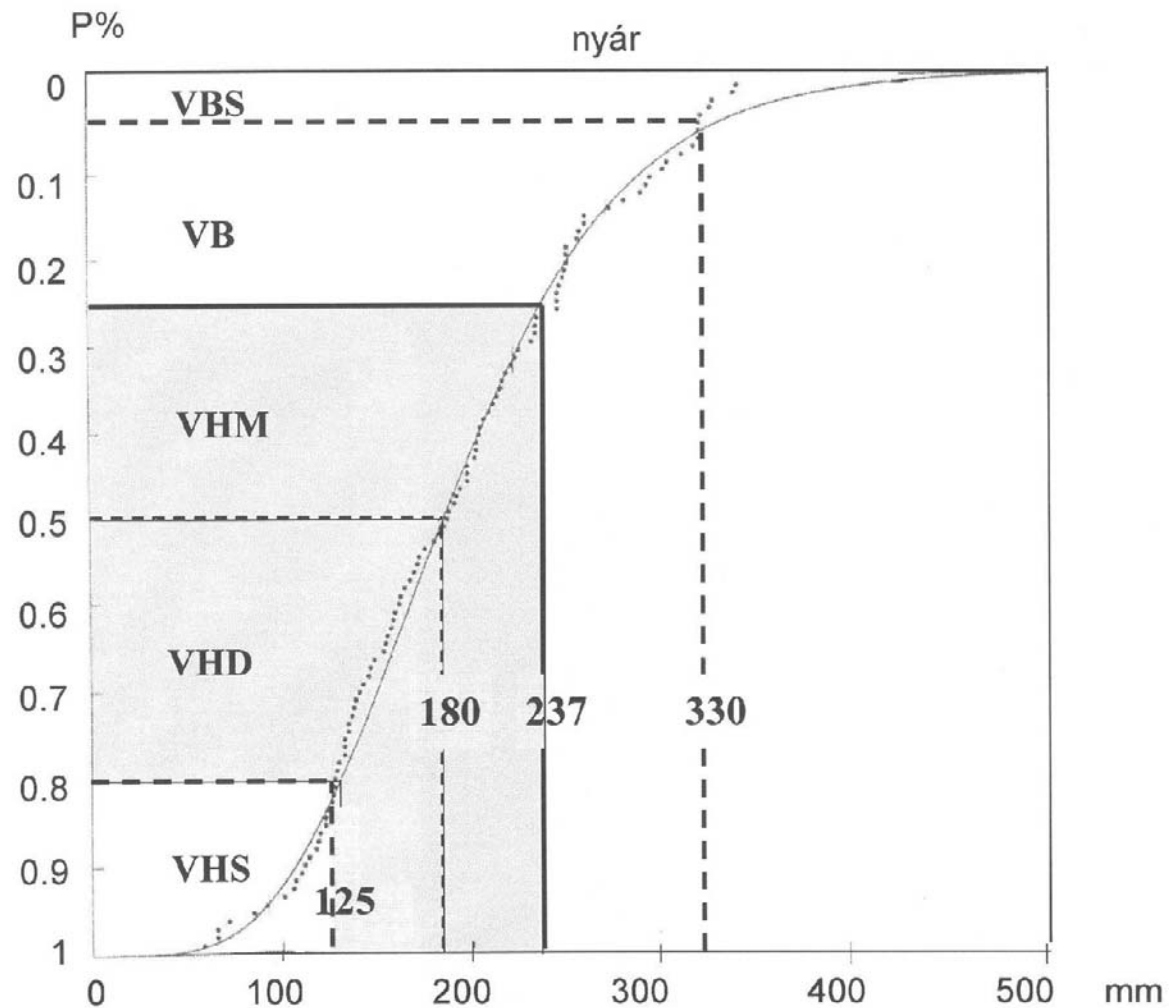
* 100 évre redukált érték

VE < 20 (vízhiány)

VE = 20-40 (közepes vízellátottság)

VE > 40 (vízbőség)

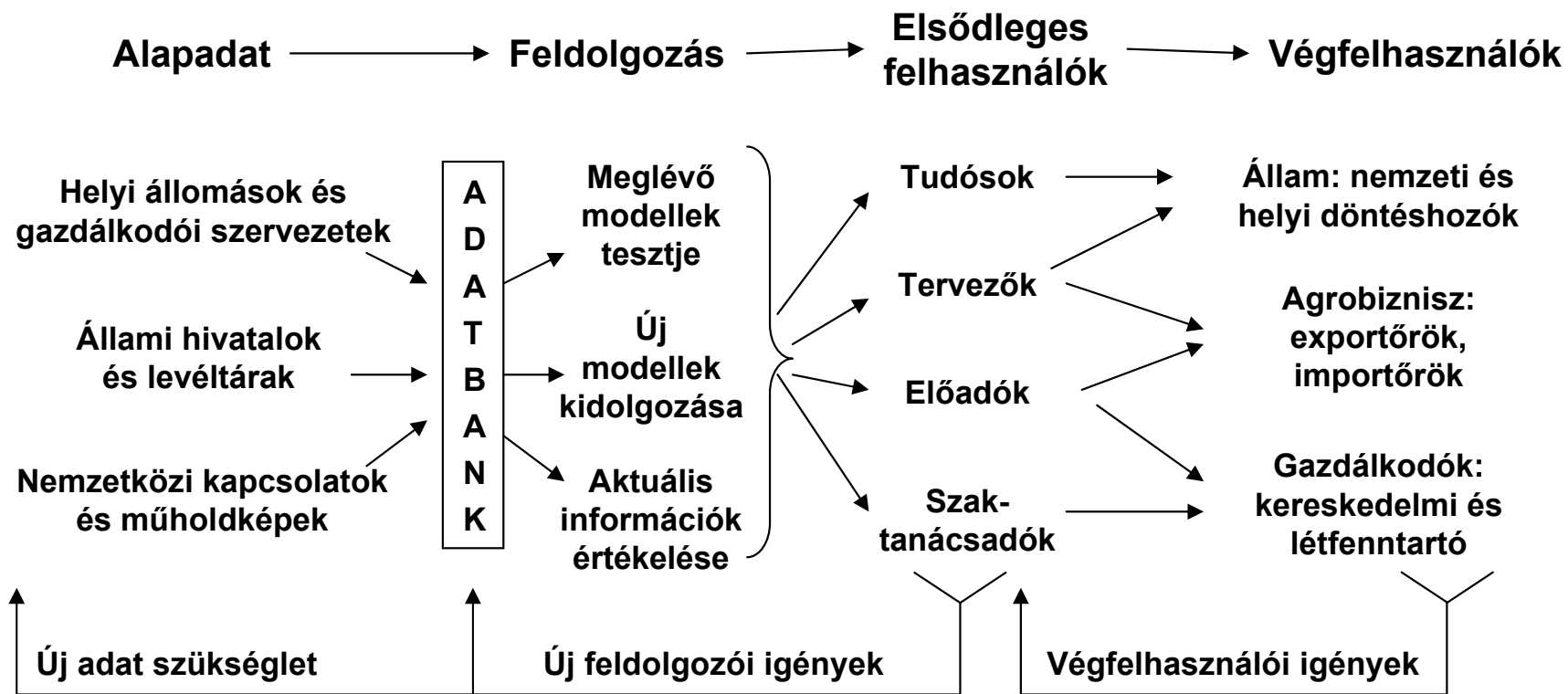
A nyári csapadékösszegek eloszlása (Debrecen 1881-1990) és a vízhiány (stressz), kedvező csapadékellátottság, valamint a káros víztöbblet valószínűsége a hajdúsági löszháton a kukorica relatív termése alapján (1938-2000)

VBS: víz-bőségstressz (P=5%); VB: vízbőség (P=20%); VHM: mérsékelt vízhiány (P=25%); VHD: vízhiány, drasztikus (P=30%); VHS: víz-hiánystressz (P=20%)

AGROKLÍMA TECHNOLÓGIA ALKALMAZÁSA

INFORMÁCIÓS FOLYAMAT-MODELL

VISSZACSATOLÁS

KILÁTÁSOK

- **A mezőgazdaság, elsősorban a növénytermesztés sebezhetősége, a klímával szembeni érzékenysége a tudományos és technikai előrehaladás következtében fokozódik.**
- **A termésszintek növekedésével a ráfordítások hatékonysága csökken.**
- **A klimatikus változékonyság elleni védekezés csak preventív módon képzelhető el, programozott védekezés az éghajlat variabilitása miatt időben nem valósítható meg.**
- **Napjainkban a mezőgazdaság tudományos és technikai összetevői ember által befolyásolható tulajdonságúak a klíma kivételével.**
- **Az éghajlati aberrációk csak passzív védekezés formájában háríthatók el.**
- **A befektetett és a megtermelt energiák mennyiségének aránya egyre kisebbedik.**
- **A tudományos eredmények gyarapodásával a marginális termésszint emelkedik egy be nem látható szintig, valószínűleg egy telítési görbe mentén.**
- **Mindezek szerint a mezőgazdaság jövőbeni alakulása kényszerpályán változik, elvileg csökkenhet a szerepe, de a klíma hatása mindenkor megmarad.**